

Česká republika
NÁLEZ
Ústavního soudu

Jménem republiky

Ústavní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Radovana Suchánka a soudců Vojtěcha Šimíčka (soudce zpravodaj) a Jiřího Zemánka ve věci ústavní stížnosti stěžovatelky **Travel Service, a. s.** se sídlem K Letišti 1068/30, Praha 6, zastoupené Mgr. Janou Matysovou, advokátkou se sídlem U Prašné brány 3, Praha 1, směřující proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 30. 4. 2015, č.j. 21 C 302/2013-141, za účasti Obvodního soudu pro Prahu 6 jako účastníka řízení a S. F. a J. F., oba zastoupeni JUDr. Jaroslavou Žákovou, advokátkou se sídlem Komenského nám. 289, Příbram, jako vedlejších účastníků řízení,

t a k t o :

- I. Rozsudkem Obvodního soudu pro Prahu 6 ze dne 30. 4. 2015, č. j. 21 C 302/2013-141, bylo porušeno právo stěžovatelky na spravedlivý proces a právo na zákonného soudce podle čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod.**
- II. Toto rozhodnutí se proto ruší.**

O d ů v o d n ě n í :

I. Dosavadní průběh řízení a podstatný obsah ústavní stížnosti

1. Dne 4. 8. 2015 byla Ústavnímu soudu doručena ústavní stížnost ve smyslu čl. 87 odst. 1 písm. d) Ústavy České republiky (dále jen „Ústava“) a ustanovení § 72 a násl. zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o Ústavním soudu“). Stěžovatelka se s tvrzeným porušením práva na spravedlivý proces a práva na zákonného soudce ve smyslu čl. 36 odst. 1 a čl. 38 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) domáhá zrušení v záhlaví citovaného rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 6 (dále jen „obvodní soud“ anebo „soud“).

2. Napadeným rozsudkem obvodní soud uložil stěžovatelce jako žalované zaplatit každému z žalobců – tedy S. F. a J. F. (dále také „vedlejšími účastníky“) – částku 250 EUR s příslušenstvím a náhradu nákladů řízení. Žalobci se takto specifikovaného nároku domáhali s odkazem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 261/2004 ze dne 17. 2. 2004, kterým se stanoví společná pravidla náhrad a pomoci cestujícím v letecké dopravě v případě odepření nástupu na palubu, zrušení nebo významného zpoždění letů a kterým se zrušuje nařízení (EHS) č. 295/91 (publikováno v Úředním věstníku Evropské unie L 46/1, dostupném také pod <http://eur-lex.europa.eu>; dále jen „nařízení č. 261/2004“ nebo „nařízení“). Žalobu odůvodnili tím, že dne 17. 6. 2012 byli cestujícími na letecké lince z Burgasu do Prahy v délce přes 1320 km, přičemž tento let byl zpožděn o 4 hodiny a 5 minut. Obvodní soud po provedeném dokazování vyšel z toho, že přílet letadla z letu z Burgasu do Prahy QS2903 SV – v němž cestovali i žalobci – byl dne 17. 6. 2012 plánován na 8:40 hod. místního času, ovšem faktický přílet proběhl až ve 12:39 hod. místního času. Po takto zpožděném letu, jehož délka měřila 1320 km, vyzvali žalobci stěžovatelku k zaplacení náhrady škody za zpožděný let. V návaznosti na jejich žádost stěžovatelka žalobcům nabídla finanční kompenzaci ve výši 4.000 Kč a dvě volné zpáteční letenky do jakékoliv kontinentální evropské destinace. Takto zjištěný skutkový stav soud konfrontoval s čl. 5 odst. 1 písm. c) nařízení, podle něhož mají

cestující nárok na náhradu škody podle čl. 7 nařízení od provozujícího leteckého dopravce. Podle čl. 7 odst. 1 písm. a) nařízení obdrží cestující náhradu ve výši 250 EUR u všech letů o délce nejvýše 1500 km. V souladu s čl. 5 odst. 3 nařízení provozující letecký dopravce není povinen platit výše uvedenou náhradu, prokáže-li, že zrušení, resp. zpoždění letu bylo způsobeno mimořádnými okolnostmi, kterým nebylo možno zabránit, i kdyby byla přijata všechna přiměřená opatření.

3. Soud se tedy v návaznosti na citovanou právní úpravu zabýval tím, zda zpoždění v daném případě nebylo způsobeno mimořádnými okolnostmi, kterým nebylo možno zabránit ani přijetím veškerých přiměřených opatření. Konstatoval přitom, že ke zpoždění došlo v důsledku nasátí ptáka do motoru letadla. Jde tedy o příčinu, která spadá pod pojem mimořádné okolnosti, neboť svou povahou není vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce a vymyká se jeho účinné kontrole. Na druhou stranu však podle soudu nelze přehlédnout, že v daném případě k předmětné kolizi s ptákem nedošlo před odletem žalobců a ani během rotace Brno – Burgas – Praha (srov. č. I. 120). Skutečnost, že stěžovatelka použila jak k rotaci, během níž došlo ke střetu s ptákem, tak k rotaci, v níž cestovali žalobci, stejné letadlo, přitom nemůže mít sama o sobě vliv na nárok žalobců na náhradu škody a ani nemůže jít k jejich tíži. Je totiž zcela věcí stěžovatelky, zda použije jedno letadlo pro více rotací či nikoli. Stěžovatelka měla podle soudu prakticky 17 hodin na zamezení zpoždění, když nebylo prokázáno, že by učinila veškerá opatření, jimiž by zpoždění eliminovala. Nárok žalobců proto soud vyhodnotil jako oprávněný s odkazem na čl. 7 odst. 1 písm. a) citovaného nařízení.

4. Stěžovatelka zejména tvrdí, že soudem nebyla řádně přezkoumána aktivní legitimace žalobců. Jejich účast na dotčeném letu vzal totiž soud za prokázanou pouze z pokynů k odletu, které prý však v žádném případě neprokazují, že se žalobci předmětného letu skutečně zúčastnili. Stěžovatelka rovněž údajně prokázala, že jí přijaté opatření, to je nasazení náhradního letounu, bylo jediné možné, když v době zjištění nasátí ptáka a poškození letounu, nebylo již možné změnit naplánované a nahlášené rotace pro následujících 24 hodin, aniž by u nich došlo k podstatnému zpoždění. Tuto skutečnost však soud podle stěžovatelky nebral v potaz. V napadeném rozsudku prý soud nezohlednil ani judikaturu evropských soudů [stěžovatelka v této souvislosti odkazuje na rozsudek Spolkového soudního dvora Německa z 24. 9. 2013, sp. zn. X ZR 160/12 (všechna rozhodnutí Spolkového soudního dvora Německa jsou dostupná pod <http://juris.bundesgerichtshof.de>)], z níž jasně vyplývá, že střet letounu s ptákem je hodnocen jako mimořádná okolnost, která leteckou společnost osvobozuje od povinnosti platby náhrady za zpožděný let; srážka s ptákem je totiž touto judikaturou jasně považována za událost nepředvídatelnou, která leží mimo organizační a technickou oblast odpovědnosti letecké společnosti. V dané souvislosti pak soud nejen nerespektoval svoji povinnost stanovit, jaká jiná opatření by mohla být stěžovatelkou přijata, aby bylo možné zpoždění daného letu předejít, a navíc soud svůj závěr o neunesení důkazního břemene ze strany stěžovatelky ve vztahu k přijatým opatřením učinil přesto, že stěžovatelku dostatečně nepoučil ve smyslu § 118a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též jen „o. s. ř.“), a napadený rozsudek vynesl přesto, že na tuto absenci byl stěžovatelkou upozorněn a byl požádán o odročení jednání za účelem poskytnutí lhůty k doplnění potřebných tvrzení.

5. Stěžovatelka se dále v souladu se závěrem Ústavního soudu vyřčeném v nálezu sp. zn. III. ÚS 2782/14 z 20. 11. 2014 (toto rozhodnutí nebylo doposud publikováno ve Sbírce nálezů a usnesení Ústavního soudu; všechna rozhodnutí Ústavního soudu jsou dostupná pod <http://nalus.usoud.cz>) domnívá, že celkové hodnocení této věci obecným soudem nelze z ústavněprávního hlediska akceptovat zejména s ohledem na skutečnost, že pro ně není dán dostatečně pevný podklad ani v aplikovaném nařízení č. 261/2004, ani v judikatuře Soudního dvora Evropské unie (resp. dříve Evropského soudního dvora) na toto nařízení navazující

(všechna rozhodnutí Soudního dvora Evropské unie jsou dostupná pod <http://curia.europa.eu>). Soudní dvůr Evropské unie totiž doposud podle stěžovatelky nepodal komplexní výklad nařízení co do povahy odpovědnosti vzešlé ze střetu letadla s ptákem. Výklad aplikovaného nařízení, jakož i navazující judikatury, tak jak jej v projednávané věci provedl obvodní soud, je tedy nutno podle stěžovatelky kvalifikovat jako svévolný a nerespektující kritéria pro předložení předběžné otázky Soudnímu dvoru Evropské unie.

II. Vyjádření účastníků a vedlejších účastníků řízení

6. Obvodní soud pro Prahu 6 ve svém vyjádření k ústavní stížnosti plně odkázal na odůvodnění ústavní stížností napadeného rozsudku s tím, že nemá, co by k tvrzení stěžovatelky dodal.

7. Vedlejší účastníci nejprve konstatovali, že zpochybňuje-li stěžovatelka jejich účast na předmětném letu (zpochybňuje-li tedy jejich aktivní legitimaci v řízení před obvodním soudem), pak tato její argumentace je účelová. Stěžovatelka s vedlejšími účastníky čile elektronicky komunikovala, aniž jejich účast na letu zpochybňovala. Přítomnost vedlejších účastníků na palubě letadla ostatně vyplývá i z příslušných bezpečnostních dokumentů. Stěžovatelka podle vedlejších účastníků neučinila veškerá možná opatření k eliminaci zpoždění. Zejména nenasadila na let, s nímž vedlejší účastníci cestovali, první volné náhradní letadlo s tím, že i samo citované nařízení v čl. 5 odst. 3 hovoří o mimořádných okolnostech během letu a nikoliv během série letů – let vedlejších účastníků totiž byl dokonce až čtvrtým letem po inkriminovaném střetu letadla s ptákem. Nadto stěžovatelka podle vedlejších účastníků neprokázala, že by s letištěm v Brně spolupracovala na prevenci umožňující zabránit či eliminovat takovéto kolize. Namítala-li stěžovatelka, že nebyla soudem dostatečně poučena ve smyslu § 118a o.s.ř., tedy že nevylicila dostatečně všechny rozhodné skutečnosti k prokázání svých tvrzení, pak prý měla dva roky na to, aby svá tvrzení prokázala. Skutečnost, že stěžovatelka dostatečně nevyužila procesní prostor jí během řízení daný, je možno demonstrovat i na tom, že vedlejší účastníci od začátku řízení navrhovali, aby stěžovatelka předložila dokumentaci k rozsahu oprav letadla, s nímž měli cestovat. Objasnil by se tak rozsah i závažnost poškození letadla, jakož i to, zda odstávka letadla byla způsobena toliko kolizí s ptákem nebo i jinou závadou, která ovšem pod mimořádné okolnosti ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení nespadá. Stěžovatelka však podle vedlejších účastníků žádnou takovou dokumentaci do skončení řízení nepředložila. V závěru vyjádření vedlejší účastníci vyslovili přesvědčení, že náleží sp. zn. III. ÚS 2782/14 na právě projednávaný případ aplikovat nelze, neboť ani vedlejší účastníci ani soud v ústavní stížnosti napadeném rozsudku netvrdí, že by srážka letadla s ptákem nebyla mimořádnou okolností ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení. Pro právě projednávanou věc bylo naopak rozhodné, že stěžovatelka neučinila očekávatelná opatření k eliminaci zpoždění, když ani v průběhu řízení nedoložila druh a rozsah poškození, které zpoždění letu stěžovatelů způsobilo.

III. Vlastní posouzení ústavní stížnosti

8. Ústavní soud rozhodl, že ve věci není nutno nařizovat jednání ve smyslu § 44 zákona o Ústavním soudu, neboť od tohoto jednání nelze očekávat další objasnění věci a Ústavní soud v řízení o projednávané ústavní stížnosti žádné dokazování neprováděl.

III/A Obecné principy – vázanost rozhodnutím Ústavního soudu a posouzení otázek vztahujících se ke střetu letounu s ptákem

9. Dle čl. 89 odst. 2 Ústavy jsou vykonatelná rozhodnutí Ústavního soudu závazná pro všechny orgány i osoby. Byť předmětem odborných polemik zůstává otázka závaznosti odůvodnění nálezu, přesněji otázka závaznosti nosných důvodů takového rozhodnutí (srov. k tomu souhrnně např. Bahýřlová, L., Filip, J., Molek, P., Podhrázký, M., Suchánek, R., Šimíček, L., Vyhnánek, L. *Ústava České republiky: komentář*. Praha: Linde, 2010, s. 1216 a násl., anebo Sládeček, V., Mikule, V., Syllová, J. *Ústava České republiky: komentář*. 1. vyd., Praha: C.H. Beck, 2007, s. 732 a násl.), nepochybně lze přijmout to, že odůvodnění nálezu je spjato s jeho výrokem a právě (a jen) v rámci odůvodnění musí být výrok vykládán. Tato vázanost právním názorem Ústavního soudu vyplývá ze samotného smyslu kasace i z čl. 89 odst. 2 Ústavy.

10. Nad tento rámec je v souladu s četnou judikaturou Ústavního soudu [srov. např. nález Ústavního soudu z 18. 3. 1997, sp. zn. I. ÚS 70/96 (N 29/7 SbNU 191); nález Pl. ÚS 41/02 z 28. 1. 2004 (N 10/32 SbNU 61; 98/2004 Sb.) a další] právní názor obsažený v odůvodnění rozhodnutí Ústavního soudu – má-li obecnou povahu – závazný při řešení typově shodných případů. Je tomu tak mj. proto, že jde ve svém důsledku o způsob interpretace a aplikace Ústavy, Listiny či mezinárodních závazků. Ústavní soud ovšem dovodil vázanost obecných soudů právním názorem Ústavního soudu také z obecného principu rovnosti v právech podle čl. 1 věty první Listiny, neboť rovnost v právech ve vztahu k obecným soudům kromě jiného zakládá právo na předvídatelné rozhodování v obdobných případech, čímž vylučuje libovůli při aplikaci práva. Za porušení principu rovnosti v právech nutno pak v této souvislosti považovat zejména ty případy, kdy obecný soud neposkytne účastníkům ochranu jejich základních práv a svobod, ač již ve skutkově obdobných případech byla Ústavním soudem přiznána.

11. Rozhodnutí Ústavního soudu – vedle specifického řízení o kontrole norem – tedy z tohoto pohledu představují závazná interpretační vodítka pro rozhodování ve skutkově a právně obdobných věcech, od nichž je sice možné se odklonit, to ovšem pouze ve výjimečných a racionálně odůvodněných případech [srov. k tomu v širších souvislostech např. Kühn, Z. Proč si kontinentální právníci myslí, že jejich judikatura není závazná aneb patero důvodů pro odlišnou kontinentální koncepci precedentu. In. Pezl, T. (ed.). *Závaznost rozhodování ústavních soudů: sborník příspěvků: mezinárodní teoretický seminář pořádaný dne 23. 4. 2004 Právnickou fakultou Západočeské univerzity v Plzni*. Plzeň: Západočeská univerzita, 2004, s. 39–46]. Judikatura Ústavního soudu přitom plně zavazuje rovněž samotný Ústavní soud, resp. jeho jednotlivé senáty, s výjimkou případu uvedeného v ustanovení § 23 zákona o Ústavním soudu, podle něhož dospěje-li senát v souvislosti se svou rozhodovací činností k právnímu názoru odchylnému od právního názoru Ústavního soudu vysloveného v nálezu, předloží otázku k posouzení plénu; stanoviskem pléna je senát v dalším řízení vázán.

12. Stěžovatelka – sama letecká společnost – přitom svými ústavními stížnostmi iniciovala již několik řízení před Ústavním soudem, jež vycházejí z obdobného skutkového i právního základu jako nyní projednávaná věc. Přitom již ve výše citovaném nálezu sp. zn. III. ÚS 2782/14 či v nálezu sp. zn. III. ÚS 3808/14 ze dne 26. 2. 2015 přistoupil Ústavní soud ke zrušení tam napadených rozsudků Obvodního soudu pro Prahu 6, jimiž byla stěžovatelce uložena povinnost zaplatit žalobcům ve výrocích těchto rozsudků specifikované částky jako náhradu škody za zpožděný let ve smyslu citovaného nařízení.

13. Ústavní soud přitom v právě odkazovaných nálezech vyšel ze samotného nařízení č. 261/2004 i z relevantní judikatury Soudního dvora. Odkázal mimo jiné na rozsudek ze dne 22. 12. 2008 ve věci C-549/07 Friederike Wallentin-Hermann, v němž je uvedeno, že technická závada mající za následek zrušení letů nespadá pod pojem mimořádných okolností ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení, ledaže by tato závada byla způsobena událostmi jsoúcími mimo výkon běžné činnosti leteckého dopravce a mimo jeho kontrolu, a na rozsudek ze

dne 19. 11. 2009 ve spojených věcech C-402/07 a C-432/07 Christopher Sturgeon a další, z něhož vyplývá, že citované nařízení musí být vykládáno tak, že na náhradu škody náležející cestujícím zpožděných letů musí být nahlíženo jako na náhradu škody náležející cestujícím zrušených letů, je-li zpoždění tři a více hodin. Následně uzavřel, že ani nařízení, ani judikatura Soudního dvora neřeší, je-li možné střet letadla s ptákem považovat za událost, která není vlastní běžnému výkonu činnosti leteckého dopravce a vymyká se jeho účinné kontrole, tak jak o tom v jiném kontextu hovoří odst. 23 rozsudku ve věci C-549/07 Friederike Wallentin-Hermann a odst. 14 preambule citovaného nařízení.

14. V judikatuře Soudního dvora není podle Ústavního soudu rovněž zodpovězeno, zda pod mimořádné okolnosti ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení možno zahrnout též souhrn technických a administrativních opatření, která je nutno ze strany leteckého dopravce po střetu letounu s ptákem – i přes neexistenci technických závad či škod na letadle – provést. Pokud by tomu tak bylo, vzniká podle Ústavního soudu problém, neměla-li by se doba potřebná k provedení těchto administrativních a technických činností také započítávat do celkové doby zpoždění letounu rozhodné pro účely určení náhrady škody cestujícím.

15. Pokud i přes takto naznačené otázky Obvodní soud pro Prahu 6 v tehdy Ústavním soudem posuzovaných případech uzavřel, že okolnosti, které v daném případě zapříčinily ve svém souhrnu zpoždění předmětných letů (tedy střet s ptákem a technická závada) nemohou být hodnoceny jako mimořádné ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení, protože stěžovatelka neprokázala, že učinila vše pro to, aby ke zpoždění letu nedošlo, pak takový výklad nařízení ze strany obecného soudu Ústavní soud kvalifikoval jako svévolný a nerespektující kritéria pro položení předběžné otázky formulovaná v rozsudku Soudního dvora ze dne 6. 10. 1982 ve věci C-283/81 – Cilfit. Za takové situace ovšem byl Ústavní soud povinen zasáhnout. Porušení unijních předpisů v důsledku naznačené svévole mělo totiž za následek též porušení základních práv chráněných Listinou. Za výkon svévole lze přitom považovat právě i takové jednání soudu poslední instance aplikujícího právo Evropské unie, kdy soud ve smyslu nálezu ze dne 8. 1. 2009, sp. zn. II. ÚS 1009/08 (N 6/52 SbNU 57) nezkoumá, zda by měl vznést předběžnou otázku k Soudnímu dvoru, resp. její nepoložení řádně neodůvodní, včetně posouzení výjimek, které ve své judikatuře vypracoval k danému tématu Soudní dvůr.

III/A/1 Aplikace těchto principů na nyní projednávaný případ

16. Jak plyne z výše uvedené rekapitulace i z narativní části odůvodnění nálezu sp. zn. III. ÚS 2782/14 a sp. zn. III. ÚS 3808/14, všechny tři případy (tedy včetně právě projednávaného) jsou skutkově i právně v podstatě identické s tím, že obvodní soud v nyní projednávané věci své rozhodnutí nepostavil výlučně na konstatování povahy střetu letounu s ptákem (tedy na tom, zda se o mimořádnou okolnost ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení jedná či nikoliv), ani na tom, zda stěžovatelka učinila nebo neučinila všechna přiměřená opatření k eliminaci zpoždění. Povahu střetu i (ne)provedení všech přiměřených opatření vedoucích k eliminaci zpoždění nazíral totiž obvodní soud prizmatem zjištění, že ke střetu letadla s ptákem nedošlo v této věci v rámci letu, s nímž vedlejší účastníci – žalobci cestovali, ale naopak asi 14 hodin před plánovaným odletem žalobců; stěžovatelka tak měla v tomto případě podle obvodního soudu k adekvátní reakci asi 17 hodin [tedy zmíněných 14 hodin a další 3 hodiny představující zpoždění, za něž se podle rozsudku Soudního dvora ve spojených věcech C-402/07 a C-432/07 (Christopher Sturgeon a další) náhrada škody za zpoždění letu nevyplácí].

17. Uvedený závěr obvodního soudu – který by byl za jiných okolností z ústavního hlediska akceptovatelný – lze podle II. senátu Ústavního soudu interpretovat i tak, že v daném případě (právě vzhledem ke značnému časovému intervalu) nebylo rozhodné, opozdil-li se

předmětný let pro mimořádné okolnosti ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení či nikoli. Ani takovýto pohled obvodního soudu na daný případ ovšem nelze podle přesvědčení II. senátu Ústavního soudu považovat za souladný s oběma nálezy III. senátu Ústavního soudu. To proto, že III. senát Ústavního soudu dal v nosných důvodech nálezů najevo, že vykládat jednotlivé aspekty nařízení č. 261/2004 potřebné pro spravedlivé rozhodnutí i v nyní hodnoceném případě nepřísluší ani Ústavnímu soudu, ani obvodnímu soudu, ale právě a jen Soudnímu dvoru Evropské unie. To mimo jiné znamená, že i v případě, hodnotil-li by obvodní soud srážku s ptákem jako okolnost mimořádnou, považoval by Ústavní soud i toto jeho východisko – byť opačné než nyní – rovněž za projev svévole. Zvláštnost právě projednávané věci spočívající v delším časovém intervalu mezi zjištěním okolnosti bránící v běžném provozu letadla a jeho dalším letem totiž projednávanou věc od nálezů III. senátu Ústavního soudu neodlišuje natolik, aby se obvodní soud nebo II. senát Ústavního soudu mohl od právních závěrů III. senátu Ústavního soudu odchýlit či – tím méně – aby mohl postupovat podle § 23 zákona o Ústavním soudu (jak bylo vysvětleno shora), když správnost závěrů III. senátu Ústavního soudu nebyla zpochybněna.

18. Jistá zdrženlivost je zde na místě podle Ústavního soudu i proto, že Soudní dvůr Evropské unie měl možnost se k povaze kontaktu letadla s ptákem a s mraky popela vyjádřit v řízení, jež vyústilo v nedávný rozsudek ze 17. 9. 2015 ve věci C-257/14 Corina van der Lans. Leč tak neučinil a zůstal toliko na konstrukt, že ani technická závada, která nastala nepředvídaně, nebyla způsobena nedostatkem údržby ani nebyla odhalena během pravidelné údržby, nespadá pod pojem mimořádné okolnosti ve smyslu čl. 5 odst. 3 citovaného nařízení. Komplikovanost interpretace dané problematiky podle Ústavního soudu naznačuje i skutečnost, že kritéria, zda ten který provozovatel dopravního prostředku odpovídá v případě vyšší moci, jsou spíše kazuistická – srov. k tomu přiměřeně například odst. 46 a násl. rozsudku z 26. 9. 2013 ve věci C-509/11 ÖBB-Personenverkehr AG, kde Soudní dvůr bez dalšího konstruoval odpovědnost provozovatele železniční dopravy ve vztahu k cestujícím za vyšší moc, neboť „[d]ůvody pro zproštění odpovědnosti stanovené unijními právními předpisy upravujícími jiné druhy dopravy nelze (...) per analogiam použít na železniční dopravu“.

III/B K ostatním námitkám stěžovatelky

19. Aniž by to mělo vliv na výsledek řízení ve věci, Ústavní soud považuje za vhodné se stručně vypořádat i s dalšími námitkami stěžovatelky, jež v řízení o ústavní stížnosti vznesla.

20. Zpochybňuje-li stěžovatelka v ústavní stížnosti aktivní legitimaci žalobců, jestliže tvrdí, že v řízení nebylo postaveno najisto, zda se inkriminovaného letu vůbec účastnili, pak takovou námitku Ústavní soud hodnotí jako účelovou. Již jen z odůvodnění ústavní stížnosti napadeného rozhodnutí totiž vyplývá (a stěžovatelka jeho správnost v tomto pohledu v ústavní stížnosti nezpochybňuje), že stěžovatelka sama neměla o aktivní legitimaci žalobců pochybnosti, neboť se s nimi snažila vyrovnat mimosoudně a ve vyjádření k žalobě (č. 1. 25) aktivní legitimaci žalobců zpochybňuje pouze tak, že cestovali za speciální (rozuměj sníženou) cenu a tedy se na ně právní úprava obsažená v citovaném nařízení s odkazem na jeho čl. 3 odst. 3 nevztahuje.

21. Dovozuje-li konečně stěžovatelka v ústavní stížnosti, že jí soud nedostatečně poučil ve smyslu ustanovení § 118a o.s.ř. o neunesení břemene tvrzení ve vztahu k přiměřenosti jí přijatých opatření, pak k tomu Ústavní soud odkazuje na protokol o jednání před soudem ze dne 23. 4. 2015 (srov. č. I. 127), kde soudkyně kladla právnímu zástupci stěžovatelky otázky ohledně pohybu jednotlivých letadel stěžovatelky vycházejí přitom z dokumentů předložených samotnou stěžovatelkou. Její právní zástupce přitom na mnohé otázky soudu odpovídal mnohdy tak, že neví. Neodročil-li za této situace soud jednání, jestliže stěžovatelku

předtím poučil o neunesení břemene tvrzení, postupoval podle Ústavního soudu zcela akceptovatelným způsobem už jen s ohledem na délku trvání celé soudní pře, v níž měl právní zástupce stěžovatelky dostatek prostoru, aby se seznámil se všemi relevantními dokumenty předkládanými samotnou stěžovatelkou. V této intenci ostatně posuzuje Ústavní soud i tvrzení obsažené v ústavní stížnosti o tom, že stěžovatelka pro let vedlejších účastníků nasadila náhradní letadlo, když však v řízení před obvodním soudem právní zástupce stěžovatelky nedokázal polohu jednotlivých letadel jasně identifikovat.

IV. Závěr

22. Ústavní soud proto závěrem konstatuje, že shledal ústavní stížnost důvodnou pro porušení práva stěžovatelky na spravedlivý proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny, resp. pro porušení práva stěžovatelky na zákonného soudce ve smyslu čl. 38 odst. 1 Listiny, a to s ohledem na porušení povinnosti položení předběžné otázky (otázek) Soudnímu dvoru, čímž však samozřejmě není nikterak předjímán celkový výsledek tohoto řízení. Z uvedených důvodů Ústavní soud ústavní stížnosti vyhověl a podle ustanovení § 82 odst. 1 a odst. 3 písm. a) zákona o Ústavním soudu napadený rozsudek Obvodního soudu pro Prahu 6 zrušil.

Poučení: Proti rozhodnutí Ústavního soudu se nelze odvolat.

V Brně dne 8. prosince 2015

Radovan Suchánek
předseda senátu